

זריעה בעציץ שאינו נקוב (המשך)

א. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף פד עמוד ב

תני חדא: שבגג ושבחורבה שבעציץ ושכספינה - מביא וקורא, ותניא אידך: מביא ואינו קורא!... עציץ אעציץ לא קשיא: כאן בנקובה, כאן בשאינו נקובה. ספינה אספינה לא קשיא: כאן בספינה של עץ, כאן בספינה של חרס...

ב. חומרים

עץ		חרס		
אינו נקוב	נקוב	אינו נקוב	נקוב	
לאו קרקע	קרקע	קרקע	קרקע	רש"י, רא"ש
לאו קרקע	קרקע	זרעים – לאו קרקע אילן – קרקע	קרקע	רא"ש לפי מל"מ
לאו קרקע	לאו קרקע	לאו קרקע	קרקע	ר"ת
קרקע	קרקע	לאו קרקע	קרקע	ר"ת "תחילה"
לאו קרקע	קרקע	לאו קרקע	קרקע	ראב"ד

ג. רש"י מסכת מנחות דף פד עמוד ב

בספינה של חרס - מביא וקורא משום דשל ארץ היא.

ד. הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות ערלה ג'

והנטע בספינה אף על פי שאינה נקובה, אם היא של חרס [יש בו ערלה]. ומפרש בירו' שאין כלי חרס עומד בפני השרשין והן מפעפעין דרך החרס ויונקין מן הקרקע. אבל של עץ בעי נקיבה.

ה. משנה למלך הלכות ביכורים פרק ב:ט

והנה הרא"ש בהלכות ערלה כתב... והנראה אצלי בדעת הרא"ש הוא דס"ל כסברת הראב"ד שכתבנו דאית ליה דבין של עץ ובין של חרס בעיא נקיבה, אלא דשאני הכא דנטע אילן. ומיהו טעם זה אינו מועיל כי אם לחרס, אבל של עץ אף אם נטע אילן בעי נקיבה.

ו. תוספות מסכת מנחות דף פה עמוד א

ונראה לר"ת דבשל חרס מהניא נקיבה אבל בשל עץ אפי' נקוב לא מהני מידי... ותחילה היה רגיל ר"ת לפרש דבשל עץ אפי' נקיבה לא בעי דמתלחח מן הקרקע יותר משל חרס ונקיט השתא ברישא ההוא דמביא וקורא כמו באינד...

ז. רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ב, ראב"ד

כלי גללים וכלי אדמה שהשרשים יכולין לבקוע בהן ולצאת אינן מכשירין את הזרעים, ואף על פי שאינן נקובין הרי הן כנקובין. השגת הראב"ד: כלי גללים וכלי אדמה. א"א אני מוצא אפילו בכלי חרס גמור אף על פי שאינו מנוקב כמנוקב דמי, והוא במנחות פרק כל קרבנות הציבור... ואולי יתפרש שם פירוש אחר, דבספינה של עץ מביאים משם ביכורים מפני שיש בה נקבים למשוטות וכנטועים בארץ דמו, אבל בספינה של חרס אין דרך לעשות נקבים למשוטות שלא תשבר, ומשום הכי אין מביאין ממנה ביכורים. ובסתם ספינות מיירי דסתם ספינה של עץ יש בה נקבים ושל חרס אין בה נקבים.

ח. משנה מסכת חלה פרק ב משנה ב

עפר חוצה לארץ שבא בספינה לארץ חייב במעשרות ובשביעית. אמר ר' יהודה אימתי? בזמן שהספינה גוששת.

ט. ר"ש מסכת חלה פרק ב משנה ב

וזרעו בספינה, וצמח, ובנקובה מיירי.

י. שו"ת מהרי"ל דיסקין, פסקים כז:א

אסור לזרוע, הן בקרקע הן בעפר שבעציץ, אף על ידי נכרי... והן בכלי חרס ואפילו בכלי עץ על החלונות, שאסור לנטוע ולזרוע בשביעית.

יא. חזון איש, שביעית כב:א

ובין של עץ בין של חרס יש להקל כדעת הראב"ד והר"ש חלה ב:ב והרא"ש הל' ערלה, דדוקא באילן חשיב חרס כנקוב, אבל לא לזרעים...

יב. חזון איש, שביעית כב:א

ונקב קטן להוציא מים לא חשיב נקב, ובלבד שלא יהי' כשרש קטן, והוא פחות מכזית. ואין אנו בקיאיין בו בדיוק, ויעשו רק כפי הוצאת משקין בריוח... אמנם יש לחקור אחר המנהג, ואם אבותינו נהגו בו איסור אין כח להתיר, וההלכה רופפת והלך אחר המנהג.

יג. רב שאול רייכנברג, הלכות שמיטה, <http://www.daat.ac.il/daat/shmita/sikumim/rihenberg7.htm>

עציץ שיש בו נקב בקוטר מילימטר אחד, יש להחמיר להחשיבו לנקוב...

יד. רב בנימין זילבר, ברית עולם, שביעית א:קכה

וכלי שהנקב שלו מן הצד דינו כנקוב וכ"ש כלי שאין לו דפנות כלל כעין טבלא, אלא דאם הטבלא רחבה הרבה, או שהמקום מרוצף סביב צ"ע שיעורו שהאוויר מפסיק.

טו. חזון איש, שביעית כב:א

ויש לזהר שלא יצאו הנופות חוץ לעציץ, שאז דינו כמחובר.

טז. משנה למלך הלכות ביכורים פרק ב הלכה ט

ודע שמה שכתבנו לעיל דעציץ שאינו נקוב כתלוש הוא דוקא כשלא יצאו הענפים חוץ לעציץ אבל אם יצאו חוץ לעציץ יש לו דין מחובר. ודין זה למדתי מהיהא דתנן בפ"ב דעוקצים "קישות שנטעה בעציץ והגדילה ויצאת חוץ לעציץ, טהורה." ע"כ. וכתב שם הר"ש שנטעה בעציץ שאינו נקוב, והוכשר שם, ונטמאת, דכתלושה דמיא לכל דבר, והגדילה, ויצאת לחוץ לעציץ, ונחשבת כמחובר, ופרחה לה טומאה. ע"כ. ובפרק העור והרוטב (דף קכ"ח) הובאת משנה זו ופי' רש"י "קישות שנטעה בעציץ שאינו נקוב כתלושה דמיא, ומקבלת טומאה כשאר אוכלין, או אם היתה טמאה הרי היא בטומאתה, ואם הגדילה ויצא נופה לחוץ ונוטה על הארץ ויונק מריח הארץ דרך אויר, כמחובר דמיא, וטהורה כל הקישות שבתוך העציץ לפי שחוזרים ויונקים מן הנוף הנוטה חוץ לעציץ" ע"כ.

יז. כסף משנה הלכות טומאת אוכלין פרק ב הלכה ט

[ט] קישות שנטעה כו'. בסוף פ"ב דעוקצים "קישות שנטעה בעציץ והגדילה ויצאה חוץ לעציץ טהורה," ופירש רש"י שנטעה בעציץ שאינו נקוב והוכשרה שם ונטמאת דכתלושה דמיא לכל דבר כדאיתא בשלהי המצניע, והגדילה ויצאה חוץ לעציץ ונחשבת כמחובר ופרחה לה טומאה עכ"ל...

ומתוך דברי רבינו כפי' המשנה וכאן נראה שאינו מפרש כן אלא הכא בקישות טהורה שנטעה בעציץ נקוב עסקי' שכיון שהיא נטועה אינה מקבלת טומאה ואם הגדילה ויצאת חוץ לעציץ סד"א שאותה שיצאה חוץ היא כתלוש ומקבלת טומאה קמ"ל דאע"פ כן טהורה כלומר אינו מקבל טומאה

יח. ר' אשר וויס, <http://www.torahbase.org/?p=2306>

בשו"ת בית דוד סי' א' כתב דלא אמרו כן אלא לענין טומאה ולא לענין יניקה במצוות התלויות בארץ. וגם במרכבת המשנה פ"ב מטו"א חולק בזה על המל"מ, ונהגו להחמיר כשי' המל"מ וחזו"א, וכן עיקר. אך מ"מ נראה דאם הנוף בקומה גבוהה יש מקום להקל, לפי"ד הריטב"א (גיטין ז:); דאף שורש אינו יונק למעלה מעשרה טפחים כנ"ל.

יט. חזון איש, שביעית כב:א

וכ"ש בעומד על רצפה של אבן שאינו יונק מן הארץ.

כ. שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן קסז

ודע דמש"כ החזון איש סי' כב:א שם "וכ"ש בעומד על רצפה של אבן שאינו יונק מן הארץ" (ר"ל בבית) אין כוונתו רצפה הרגילה שלנו שקוראים באלאטען - דבדידי הי' עובדא עם הגאון חזון איש זה לי שלשים שנה שדעתי הי' אז שרצפה הרגילה הנ"ל הו"ל כאבן ומפסקת בין עציץ לקרקע ונקרא לעולם "אינו נקוב", והחזון איש התווכח אתי ואמר דרצפה זאת אינה מפסקת, והעציץ יונק מבעדה מן הקרקע, ושוב אחרי זמן הרימותי עציץ כזה, ואבן הרצפה מן הקרקע, וראיתי ברור שכנגד נקב העציץ הי' חלול כמו נקב באבן הרצפה על השכבה העליונה וניכר לעינים שזה מכח משיכת קרקע העציץ ע"י נקב שלו ואין האבן מפסיק, ואמרתי ברוך שבחר בחכמים ובמשנתם, - וע"כ מש"כ החזון איש דכ"ש בעומד על רצפה של אבן ר"ל אבן ממש, אבל אבני רצפה דידן אינם מפסיקים.

כא. שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן מא:ב

בקומת קרקע עציץ נקוב שעומד ע"ג רצפה אפשר דכיון שהרצפה קבועה ומחוברת יפה עם הקרקע רואין את הרצפה כצונמא [סלע] שע"ג קרקע ואם הניח עפר ע"ג צונמא וזרע בתוך העפר הרי פשוט דחשיב ממש כזרע בארץ מפני שהעפר עצמו חשיב כקרקע,

כב. ר' אשר וויס, <http://www.torahbase.org/?p=2306>

ומ"מ נראה דאין להחמיר בזה כ"כ דכמה תהיות יש כאן. א' באמת נראה דבלטות דידן כאבן ממש ומפסיקים יניקה, וק"ו כשמתחתם יש חול וביטון. ב' יניקה דרך האויר נחלקו בו הראשונים והאחרונים כמבואר, ג' אף אם יש יניקה דרך האויר אפשר דאין זה אלא עד י' טפחים כמ"ש הריטב"א.

ובאמת תמה אני דאם נאמר דיש בזה יניקה א"כ מי שיודע שיש לשכן מעליו עציץ נקוב במקום מסויים בביתו אסור לעבור תחתיו בשבת וחיוב משום קוצר ואף דאינו מתכוין הלא הוא פס"ר, ולמה נזכרו להחמיר בזה לענין שביעית דרבנן ולא לענין שבת דהוי איסור כרת, אלא נראה פשוט דבוודאי אין שום יניקה מעציץ שבקומות הגבוהות, כך נראה ברור לענ"ד.

ואף במה שהחמיר הגרשז"א בקומת קרקע שיהא כצונמא, לענ"ד שאני צונמא דהוי אדמה טבעית וחלק מקרקע עולם דיש שדות סלעים ולכן אין הצונמא מפסקת ומה שצומח על גביו הוי כמחובר לקרקע, לא משום שהיניקה עוברת דרכו, דבאמת אין היניקה עוברת דרך האבן אך מ"מ כיון שזה טבע האדמה הוי מחובר גמור, משא"כ בריצוף בבית שאינו בטל כלל אל קרקע עולם, ודו"ק בזה.

כג. חזון איש, שביעית כב:א

והיכי שהעציץ בבית, את"ל דזרע בבית דרבנן יש לומר דבעציץ שאינו נקוב לא גזרו, כיון דגם בזרע [בחוצ] אינו אלא דרבנן. ואחרי שכבר הורה זקן הפאת השלחן להקל אף בזרע בבית [בלי עציץ], המיקיל בעציץ שאינו נקוב בבית יש לו במה לסמוך.

כד. חזון איש, שביעית כו:ד

חלילה להקל עציץ שא"נ בחוצ, וכמש"כ סי' כ"ב סק"א, ואפי' בשל מתכת, דסתמא רהיטא דאינו נקוב כנקוב מדרבנן. וכן בבית אין להקל בארץ. ואף בעציץ שא"נ בבית הדעת נוטה להחמיר, אלא מי שסומך על הפאה"ש בעציץ שא"נ בבית אין לנו כח למחות דיש להם על מי שיסמכו, כיון שאין עציץ שא"נ מפורש בגמ'. ומה שאינו מפורש בגמ' נהיגי הפוסקים לסנף זה לקולא.

כה. רב קלמן כהנא, שביעית בחממות, עמ' 33

ואנו חזינן מעשה רב. מלבד מה שכתב מפורש במכתב שכתב בשנת תרצ"ז ופורסם במוריה (אלול תשל"ט): "הותר להם עציץ שאינו נקוב תחת התקרה", והרי התיר למעשה לגדל "גידולי מים", ובפירושו איתמר אז, שאין להבדיל בין המילוי של העציץ שבו גדלו הגידולים, בין אם הם גדלו במים, או בחצץ, או בכבול או אפילו בעפר מהאדמה. וכל ההיתר הזה מבוסס על עציץ שאינו נקוב תחת תקרה, דהוי עציץ שא"נ בבית.

כו. רב יוסף אפרתי, הליכות שדה פו עמ' 13

זאת ועוד, בקיבוץ חפץ חיים גידלו בעידודו (ואף בתמיכה כספית שהושגה ע"י מרן זי"ע) גידולי מים וחצץ, וידוע כי לא מחמת גידולי מים התיר מרן החזו"א את הדבר, מפני שדעתו היתה שלא כבעל הנחפה בכסף בח"א יו"ד סי' ה' ושדה הארץ ח"ג יו"ד סי' כ"ה המתירים גידולי מים, והיה משיב לשואלים שגידולי מים דינם כגידולי קרקע, וברשימותיו של הרב מ. פלס שהיה רב בנתיבה, כתוב כי החזו"א אמר ש"אין הבדל בין מים לאדמה". ועוד כתב שם בנוגע למים (כנראה הכוונה לגידולי מים) "שמענו התנגדות החזו"א בפרט שמפתחים את זה הרבה היום באמריקה" וכן מפורסם בשם שאר רבני הישובים ששאלו אותו בזה "וידוע שהיתרו של החזו"א היה מבוסס כולו על היותם גידולים בעציץ שאינו נקוב בבית." (הרב ק. כהנא, הליכות שדה 72)

כז. רב ניסן קרליץ, חוט שני, שמיטה ויובל, הל' שמיטה א:א:א עמ' עז

וכן שמעתי ממרן החזו"א זצוק"ל דהיתר זה הוא רק בשעת הדחק בלבד, וע"פ זה מנע מרן החזו"א בשנת תשי"ב מאחד שרצה לעשות מעשה לזרוע ירק בעציץ שאינו נקוב בבית.

האם חממה דינה כבית, או כשדה?

כח. רב בנימין זילבר, ברית עולם, שביעית א:קל

ונראה דאם עשה סוכה מלאכותית בשביל לזרוע תחתיה, אפי' אם נעשה הגג וגם המחיצות, כיון שהמטרה הוא לעשות שדה, אין הסוכה הנעשה בשביל לזרוע מבטל השם שדה אפי' אם נעשה לכל השמיטה. [ושו"ר שכן פשוט לי' לבעל ספר השמיטה] וכ"ש בזמנינו שעושין סוכות מניילון גם בשאר שני שמיטה ויש גידולין שגדלין רק באופן זה, שאין סוכת עראי שעל השדה מבטל השם שדה.

כט. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ערלה פרק א הלכה ב

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה, ופטור מן המעשרות דכתיב [דברים יד כב] "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה." ובשביעית צריכ' דכתיב [ויקרא כה ב] "ושבתה הארץ שבת לד'" וכתוב [שם ד] "שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור":

ל. משנה מסכת שביעית פרק ב:ד
מזהמין את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין אותן ועושין להם בתים ומשקין אותן, עד ראש השנה.

לא. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק ב:ג
רבי יוסה אמר ר' אבונה בעי מה בין המזהם לעושה לה בית? המזהם אינו אלא כמושיב שומר, בית עושה לה צל והיא גדילה מחמתן.

לב. חזון איש, שביעית כ:ו
והא דתנן בשביעית ב:ד "ועושין להם בתים" [רק עד ר"ה] אינו ענין לנוטע בבית, דהתם הגג מצד האילן, או שיש בגג חלונות באלכסון, שמגין בפני החמה ואינו מגין בפני הגשמים ובפני הטל והאוויר. והתם הבית להיטיב הגידול, אבל נוטע בבית הצמחים הם במצב בלתי טוב ורצוי, שנשלל מהם תועלת הגשמים והטללים והאוויר וקוי השמש, והבית להם לרועץ.

לג. רב ניסן קרליץ, חוט שני, שמיטה ויובל, הל' שמיטה א:א:א עמ' עז-עח
ביאור הדברים: שדה הוא מושג של מקום המיועד לזריעה ודרך העולם לזרוע בו, ובית הוא מושג של מקום המיועד למגורים וכדו' ולא לגידול צמחים. ושם 'שדה' ו'בית' אין הוא אלא הגדרת המקום, יעודו ותכליתו, ושם שדה נקבע באם המקום ההוא מיטיב לצמחים ולגידולם. וכשבונים בית בשדה הדבר תלוי אם עי"ז המקום כבר אינו מיועד לזריעה ואין דרך העולם לזרוע בו מפני שאינו מיטיב לצמחים, ואדרבה מפריע לגידולם ופיתוחם, או שעדיין המקום מיועד לזריעה מפני שהבית נעשה כלי לשפר את הזריעה בו ולפי"ז לא שייך לדון ולומר ד"שדך" הוא גזירת הכתוב בלי טעמים שרק מה שצומח בשלה חייב בשביעית אבל הצומח בבית פטור אף אם הבית הוא באופן שהוא מיטיב לפירות, דזה אינו, דשם שדה הוא פירוש להגדרת המקום, יעודו ותכליתו, ואם דרך העולם לזרוע בבית זה הרי הוא שדה, ושדה הוא מקום שיש בו המעלות הנצרכות לצמחים.

לד. ר' אשר וויס, <http://www.torahbase.org/?p=2306>
אמנם לול"ד החזו"א היה אפשר לפרש את סברת הירושלמי בדרך אחרת, שהרי לא משום שהבית פוגע בטיב הגידול אין בו קדושת שביעית אלא משום דבית איננו שדה ובתורה כתיב "שדך לא תזרע", ועצם המבנה של הבית הוא שמפקיעה שם שדה, ולא הגידול הלא רצוי, ושאינו מביתם דפ"ב דמס' שביעית דשם הוי אהל ארעי שמצל על האילן בלבד ומן הסתם אין לו מחיצות כלל ואין לו שם בית אלא בטל אצל השדה..

לה. רב קלמן כהנא, שביעית בחממות, עמ' 34-35
ועוד אמרו שחממות היום מכיון שרגילים להקימם בשטחים נרחבים ולזרוע בהם אין להן דין שדה. כנראה הסתמכותם על הר"מ בה' מעשר פ"א ה"י המובא לעיל שכתב: "אילן שנטעו בתוך הבית פטור ממעשרות שנאמר עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה. ונראה לי שהוא חייב במעשרות מדבריהם, שהרי תאנה העומדת בחצר חייב לעשר פירותיה אם אספן כאחת" עכ"ל. והנה נראה מכאן שגם חצר פטורה מה"ת מכיון דאפקעה מדין שדה. ומוכח מזה שצריך גם הבית להפקיע מדין שדה, ואם רגילין לזרוע שטחים נרחבים מהם הרי אין כאן הפקעה ויש להם דין שדה.

לו. רב קלמן כהנא, שביעית בחממות, מן חזו"א מעשרות ז:ה
אין כוונת הרמב"ם להביא ראיה מחצר, אלא בא הרמב"ם לפרש שאין כאן פטור משום הביא במוץ לבית, שהרי באוסף הפירות בבת אחת חייב מן התורה וקרינן ליה "ראה פני הבית", ולא חשיב כהביא דרך גגות. ואם כן שפיר יש לחייב אף גדל בבית במעשרות מדבריהם.

לז. שו"ת הרא"ש כלל ב סימן ד
וששאלת: בכרם הנטוע על הגג, ובנין הכרם כך הוא: בנה תחלה הגג בקורות גדולות ובנסרים מדובקין זה בזה ואחר כך רצפו כלו ברובדין של אבן ומלאו עפר ונטע כרם. וראית לדמות לעציץ שאינו נקוב, שפטור מן התרומה וכן יהיה פטור מן הערלה. תשובה: יראה לי, דכל כה"ג חייב בתרומה ובערלה. דלא איירי בגמרא לפטור אלא מן הזרוע בדבר המטלטל, כגון עציץ וספינה, דלא הוי זרוע בארץ, ואין דרך לזרוע כך.

לח. ר' אשר וויס, <http://www.torahbase.org/?p=2306>
נראה דאדניות כבדות שדרך להניחן בפתחי מסעדות או אולמות ובתי חולים וכדו' הוי כמחובר לקרקע מה"ת אף שאינם נקובים כלל כיון שהם קבועים במקומם ואין דרך לטלטלן ממקום למקום מחמת כובדם, והרי זה דומה למש"כ בשו"ת הרא"ש כלל ב' סי' ד' לגבי גינה שנטעו על הגג דהוי כמחובר ממש

למעשה, בענין חממות לט. מתירים

- חזון איש, כמובא ע"י רב יוסף אפרתי בהליכות שדה פו לגבי קיבוץ חפץ חיים
- גרש"ז אירבך, מכתב מובא ב"שביעית בחממות" ע"י רב קלמן כהנא

מ. בינונים

- רב וזנר מתיר אבל מהסס משום רוח חכמים, כמובא ע"י רב יוסף אפרתי בהליכות שדה עב ופו
- רב אשר וויס (<http://www.torahbase.org/?p=2306>) מביא שרב אלישיב מתיר בצמחים שגדלים בחורף, שלא יהנו מן החממה

מא. מתנגדים

- רב אלישיב, כמובא ע"י רב יוסף אפרתי בהליכות שדה פו, מתנגד דהוי דרך גידול עכשיו, ומתיר רק בבעל עכו"מ ומל' דאורייתא ע"י עכו"ם
- רב אשר וויס (<http://www.torahbase.org/?p=2306>) מתנגד משום ירושלמי שביעית ב:ג-ד, ומשום אחרונים שמתנגדים בעציץ שאינו נקוב בבית
- רב ניסן קרליץ בחוט שני הל' שמיטה א:א:א (עמ' עז-פ) אוסר, דזה נקרא בית, והוא קבוע, ומשום הרמב"ם דלעיל.

שאלות הנובעות מן ההיתר לזרוע בתוך הבית

מב. חזו"א, שביעית כב:א

ואף למאן דמקיל אסור להסיר התקרה מעל הזרעים בשביעית דהוי תולדת זורע [ולפי זה אף אם זרע ערב שביעית אסור להסיר התקרה בשביעית] ועוד כשמסיר התקרה נמצא דעביד איסורא למפרע להוי זורע ע"מ להסיר, וזו זריעה גמורה...

מג. שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן מא:ג

נראה שאין לאסור הוצאת עציץ ממקום מקורה לשאינו מקורה בגלל השינוי מבית לשדה, מפני שאין זה גורם רק שינוי בדין אבל לא חשיב משום כך עבודה, וכמו שמותר לקנות שדה זרועה מעכו"ם בשביעית למ"ד יש קנין אף על פי שע"י זה נשתנה דין הקרקע מחו"ל לא"י, כמו כן אין לאסור הסרת תקרה בשביעית ממקום זרוע אף על פי שמשנתה בכך מבית לשדה, ולכן אם ננקוט שמותר להעתיק עציץ נקוב בשביעית ממקום למקום ה"ה נמי דשרי מחו"ל לא"י ומבית לשדה. אולם מצינו במאירי שבת פא: דבהעתקת עציץ נקוב ממקום למקום אית ביה משום קוצר וזורע לענין שבת עיין שם, וכיון שכן ה"ה נמי לענין שביעית דאסור...
ומה שהחזו"א בסי' כ"ב אוסר להסיר תקרה מיירי בכה"ג שמשביח בכך את הזרעים ובכה"ג שגם בשבת ה"י אסור משום זורע, אך מ"ש שם בפשיטות דהזורע בבית ע"מ להסיר אח"כ את התקרה דחשיב זריעה גמורה ואף בשנת ח' אסור להסיר, לענ"ד צ"ע דמ"מ בשעה שזרע נעשה כזורע בחו"ל ודעתו לקדש אח"כ את הקרקע בקדושת א"י. והיה נלענ"ד שאם הסיר את התקרה בלילה בשעה שאין שמש ולא גורם תיכף במעשיו לשום השבחה דיש להסתפק אם יש בהסרת התקרה שחוצצת מפני השמש גדר של עבודה.

מד. להעביר עציץ חוץ לבית

- רב בנימין זילבר, ברית עולם שביעית א:קכב-קכג – אסור משום יניקה מן האויר
- רב ניסן קרליץ, חוט שני הל' שמיטה א:א:א עמ' עז, א:ו:כג עמ' קי – אסור, שאם הבית אינה שדה עכשיו הוא זורע, אא"כ מעטפו
- גרש"ז אוירבך במעדני ארץ ליקוטים ה:ג ומנחת שלמה א:מא:ג – יותר מן י' טפח מן הקרקע כריטב"א גיטין ז:, או סותם הנקב
- רב אשר וויס (<http://www.torahbase.org/?p=2306>) מתיר דאין יניקה דרך נסיעה, כמו ספינה דגיטין ז: